

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

AVIZE

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 469-A SESIUNE PLENARĂ DIN 16 ȘI 17 FEBRUARIE 2011

Avizul Comitetului Economic și Social European privind accesul la materiile prime secundare (fier vechi, hârtie reciclată etc.) (aviz din proprie inițiativă)

(2011/C 107/01)

Raportor: **dl Josef ZBOŘIL**

Coraportor: **dl Enrico GIBELLIERI**

La 15 iulie 2010, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Accesul la materiile prime secundare (fier vechi, hârtie reciclată etc.).

Comisia consultativă pentru mutații industriale, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 13 ianuarie 2011.

În cea de-a 469-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 februarie 2011 (ședința din 16 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 88 voturi pentru și 1 abținere.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul își exprimă aprecierea pentru analizele efectuate de asociații industriale individuale, care explică situația actuală și scenariile probabile care ar putea duce la grave dezechilibre între cerere și ofertă pe piața materiilor prime secundare.

1.2 Comitetul observă, de asemenea, că disponibilitatea materiilor prime în sine este privită și tratată drept o chestiune strategică în anumite țări (SUA, China). Desigur, nici materiile prime secundare nu sunt excluse de la un regim la fel de strict în aceste țări. De aceea, CESE salută faptul că eficiența materialelor a devenit prioritatea principală a DG Mediu.

1.3 Accesul sectoarelor industriale la materiile prime specifice lor diferă considerabil de la un sector la altul, ca de altfel și fluxurile de materiale în sine, în funcție de natura acestora și de modurile de utilizare tradiționale ale materiilor prime respective. În unele cazuri, cum ar fi industria sticlei și

cea a oțelului, obiectivul eficienței materialelor poate fi realizat pur și simplu prin ajustarea și echilibrarea sistemelor și proceselor de producție existente, cu ajutorul unor stimulente bine definite. CESE atrage atenția asupra faptului că astfel de stimulente nu trebuie să afecteze nici numărul și nici calitatea locurilor de muncă din industria de reciclare și prelucrare.

1.4 În prezent, se exportă mari cantități de materii prime secundare colectate, deși acestea sunt extrem de importante pentru industriile producătoare de materiale de bază și cele de procesare din Europa. Această tendință pune grav în pericol ocuparea forței de muncă din întregul sector al prelucrării.

1.5 Pentru a reduce presiunea reprezentată de excesul de deșuri colectate prin sistemele specifice existente se procedează adesea la simpla vânzare, în mod nediferențiat, a acestor categorii de deșuri colectate, fără prelucrare suplimentară și fără a se asigura utilizarea finală a acestora în UE.

1.6 Din păcate, adesea se recurge la practici comerciale ilegale pentru a se eluda controlul direct al fluxurilor de materii prime secundare importante. De exemplu, se folosesc declarații vamale false prin care deșeurile se clasifică drept bunuri uzate, pentru a se evita Regulamentul privind transferurile de deșeuri pentru anumite fluxuri de materii prime secundare.

1.7 În acest mod, fluxurile de deșeuri colectate în numele contribuabililor din UE nu aduc beneficiile scontate, ci reduc de fapt competitivitatea industriilor în cauză, prin limitarea resursei de materii prime secundare și/sau ridicarea în mod nejustificat a prețului acestora.

1.8 În același timp, este evident că numeroasele reglementări specifice din domeniul reciclării nu au fost configurate în mod coerent. Acestea tind să se concentreze asupra unor aspecte individuale, izolate ale colectării și reciclării și nu iau în calcul forțele pieței care se manifestă în sisteme și procese.

1.9 Regulamentul REACH cauzează, de asemenea, probleme în anumite industrii de reciclare, deoarece nu există o distincție clară între bunurile aflate la sfârșitul ciclului de viață (deșeuri) și bunurile uzate. De aceea, acest concept bine-intenționat și-a ratat, din păcate, obiectivul. Unele sectoare industriale afectate, cum este cel al hârtiei, au găsit o cale de ieșire din impas, în timp ce altele se află încă în căutarea unor soluții practice. Acesta reprezintă un exemplu grav de incoerență a cadrului juridic, cu privire la care sectoarele industriale emisese deja avertizări.

1.10 Conflictul dintre forțele pieței și cadrul de reglementare existent ar trebui analizat în detaliu, pentru a se ajunge la rezultate mai echilibrate. S-ar putea propune aplicarea unor taxe la export, pentru a combate riscul pierderii unor materiale importante. Asemenea măsuri ar trebui, desigur, să fie în conformitate cu regulile OMC. UE ar trebui probabil să negocieze asupra unor prevederi de urgență cu OMC, stabilind condiții clare și transparente pentru restricțiile/taxele vamale la export aplicabile deșeurilor de importanță strategică.

1.11 O altă opțiune ar fi încheierea de acorduri privind obiective de reciclare flexibile, care să depindă de evoluțiile efective de pe piață: de exemplu, în perioadele de cădere a pieței (cerere redusă) ar putea fi scăzute cotele de reciclare, iar în perioadele de expansiune a pieței (cerere mare), ar putea crește. Totodată, trebuie concepute moduri inteligente de a se asigura menținerea unor niveluri critice de ocupare a forței de muncă în cadrul ciclului economic, de-a lungul întregului lanț de creare a valorii economice, în sectoarele relevante, cum ar fi deșeurile de ambalaje, hârtia etc.

1.12 O a treia opțiune ar fi stabilirea unor obiective/cote de reciclare echivalente doar cu volumele de deșeuri care pot fi refolosite în UE, cu excepția deșeurilor vândute în afara

granițelor care nu ar putea fi utilizate în industria UE. Cu toate acestea, o astfel de măsură ar trebui însoțită de stabilirea unor noi obiective/cote care să se potrivească cu capacitățile de reciclare din UE.

1.13 CESE susține ferm apelul sectorului industrial ca UE să elaboreze o politică cuprinzătoare și coerentă pentru a asigura accesul durabil pe termen lung la materii prime și utilizarea resurselor. Această politică ar trebui să sprijine industria europeană în eforturile acesteia de a utiliza resursele într-o manieră circulară (*cradle to cradle*). Reciclarea ar trebui sprijinită prin îmbunătățirea infrastructurii de colectare, prin crearea de securitate juridică și a unor condiții de concurență echitabile, precum și prin eliminarea sarcinilor administrative inutile. Această cerință esențială necesită un bun echilibru și coerență în toată gama de regulamente, directive și decizii.

1.14 Regulamentele UE privind deșeurile au stabilit obligații juridice pentru toate părțile implicate în ciclul de prelucrare a deșeurilor, iar această răspundere ar trebui verificată strict și impusă de autoritățile respective. Educația și formarea acestora reprezintă condițiile prelabile esențiale pentru combaterea oricăror practici ilegale ale actorilor incorecți de pe piață, mai ales în comerțul internațional.

1.15 Toate elementele individuale ale politicii UE privind schimbările climatice (PESC) ar trebui să ia în considerare beneficiile pe care utilizarea de materii prime secundare (MPS) le aduce mediului, iar incongruențele ar trebui evitate: de exemplu, EU-ETS nu reflectă economiile de energie și de emisii rezultate din utilizarea de materii prime recuperabile în alte sectoare industriale și de construcții, împovărându-le pe acestea inutil cu costuri suplimentare.

1.16 În cele din urmă, gestionarea unui cadru atât de complex ar trebui desfășurată pe fundalul unui dialog social permanent și oficial, pentru a încuraja crearea unor locuri de muncă noi și de calitate pe parcursul lanțurilor relevante de creare a valorii economice.

2. Introducere

2.1 Accesul durabil la materii prime și folosirea durabilă a acestora reprezintă elemente-cheie ale politicii de durabilitate a UE. Acestea stau la baza competitivității prezente și viitoare a industriilor manufacturiere din UE ⁽¹⁾. Lanțurile de aprovizionare cu materii prime – atât primare cât și secundare – reprezintă sectoare economice în sine, care oferă locuri de muncă și creează venituri în Europa. Reciclarea este o activitate economică care aduce o contribuție semnificativă la PIB-ul european. Colectarea materialelor și produselor folosite implică cetățenii, administrațiile și autoritățile publice care au investit în sisteme eficiente de a face față cererii în creștere pentru durabilitate pe termen lung.

⁽¹⁾ Avizul CESE „Inițiativa privind materiile prime – satisfacerea necesităților noastre esențiale pentru asigurarea creșterii economice și locurilor de muncă în Europa” JO C 277, 17.11.2009, p. 92.

2.2 Trebuie recunoscute complementaritățile dintre materiile prime primare și cele secundare: în timp ce materiile secundare reprezintă un mod eco-eficient de a reintroduce în economie resurse valoroase, acestea nu sunt în general (încă) suficiente pentru a răspunde cererii tot mai mari de materiale (hârtie, metale și minerale). Ambele tipuri de materii prime sunt necesare și se completează reciproc. Îmbunătățirea sistemelor de colectare și utilizarea MPS în UE vor contribui la atingerea obiectivelor Strategiei UE 2020.

2.3 Sectorul industrial face apel la UE să elaboreze o politică cuprinzătoare și coerentă pentru a asigura accesul durabil pe termen lung la materii prime și utilizarea resurselor. Această politică ar trebui să sprijine industria europeană în eforturile acesteia de a utiliza resursele într-o manieră circulară (*cradle to cradle*). Inițiativa privind materiile prime (IMP), Strategia tematică privind prevenirea și reciclarea deșeurilor, Strategia tematică pentru utilizarea durabilă a resurselor naturale și inițiativa emblematică a comisariatului european Potočnik „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor” sunt inițiative corelate, care ar trebui să fie armonizate și integrate. Ar trebui luate în considerare și alte inițiative, cum ar fi CPD (consumul și producția durabile), Directiva-cadru privind deșeurile sau alte politici privind reciclarea și resursele.

3. Identificarea principalelor fluxuri de materii prime secundare ⁽²⁾

3.1 Există bunuri care se reciclează în mod tradițional, cum ar fi deșeurile feroase și neferoase, hârtia și cartonul, precum și sticla - materiale a căror reciclare în cicluri mai mult sau mai puțin închise are o istorie și o tradiție lungă. Aceste industrii în special nu pot supraviețui fără o aprovizionare constantă cu materiale recuperate și bunuri folosite. Alte materiale, cum ar fi masele plastice, sunt reciclate abia de relativ puțin timp și, în comparație cu bunurile tradiționale, procesul de refolosire a materialului în acest caz nu sfârșește neapărat într-un ciclu închis.

3.2 Caracteristicile de reciclare ale principalelor materii prime secundare predetermină fluxurile specifice ale acestora și actorii care iau parte la lanțurile de valorificare.

3.2.1 **Fierul și oțelul vechi** În general, reciclarea fierului și oțelului vechi presupune colectarea, sortarea, compactarea, împachetarea, tăierea, forfecarea, mărunțirea și/sau calibrarea și, în final, topirea la turnătorie. Deșeurile feroase sunt fie colectate separat, fie amestecat, și apoi sortate pe terenurile de recuperare a deșeurilor și vândute întreprinderilor de reciclare sau trimise direct turnătorilor. Din momentul sosirii deșeurilor la întreprinderea de tratare a acestora, diferitele tipuri de metale sunt separate și pregătite pentru mărunțire/calibrare. Adesea, mărunțirea și calibrarea sunt necesare pentru o etapă de separare. În cazul oțelului inoxidabil, bucățile mai mari sunt colectate separat sau sortate pe terenul de recuperare înaintea mărunțirii. Bucățile mai mici de oțel inoxidabil sunt separate prin procese cu mai mulți pași. La turnătorie, deșeurile de fier și oțel sunt în general introduse direct în cuptoare.

⁽²⁾ Date colectate în cea mai mare parte din studiile privind deșeurile efectuate de Centrul Comun de Cercetare (CCC) (<http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/>) și din statistici provenind din sector.

3.2.1.1 Industria europeană de recuperare a oțelului (la faza de tratare) este destul de concentrată, 7 întreprinderi fiind sursa a aproximativ 40 % din totalul deșeurilor de oțel livrate turnătorilor. Conform Biroului pentru reciclare internațională (BRI) și Federației europene pentru recuperarea și reciclarea materialelor feroase (FER), în UE27 se găsesc circa 42 000 de terenuri de recuperare. Din estimările sectorului recuperării reiese că aproximativ 250 dintre acestea au statutul unor mari întreprinderi, 9 000 sunt întreprinderi mijlocii până la mari, care procesează peste 120 000 de tone pe an, iar restul, deci aproximativ 36 000 de întreprinderi, sunt de dimensiuni mici și mijlocii.

3.2.1.2 Sistemul de colectare poate varia în funcție de tipul de produs și de țară. Produsele mari scoase din uz și produsele generate în cantități mari, ca de exemplu deșeurile provenite din construcții și demolări sunt de obicei transportate direct la terenul de recuperare sau la întreprinderile de tratare a deșeurilor. Atât Directiva VSU cât și Directiva DEEE atribuie producătorilor răspunderea recuperării, și, prin urmare, pe cea a colectării de deșuri. Produsele mici, cum ar fi ambalajele, sunt colectate de autoritățile locale, ceea ce înseamnă că, în cazul acestora, colectarea nu depinde de industria deșeurilor metalice, deși există câteva inițiative din partea sectorului în ceea ce privește dozele de băuturi, de exemplu centre de colectare și terminale de deșuri, unde dozele de oțel și cele de aluminiu sunt separate și compactate pentru transportul către întreprinderile de tratare sau rafinării.

3.2.1.3 Deșeurile feroase reprezintă unul din puținele MPS pentru care Europa se poate aștepta ca disponibilitatea să rămână aceeași sau chiar să crească; de mai multe decenii s-au încetățenit atât comerțul cu deșuri în cadrul UE, cât și importul din și exportul către alte țări. În UE este dificil de estimat cantitatea totală de deșuri feroase transportate. Datele estimate cu privire la import și export (din 2008) sunt 5,3 milioane de tone/an și, respectiv, 12,9 milioane de tone/an, în condițiile în care consumul total de deșuri a atins 112 milioane de tone/an în același an.

3.2.2 **Deșeurile metalice neferoase și alte fluxuri de deșuri care conțin astfel de metale** Comparând categoria materialelor neferoase cu fierul și oțelul, se observă o mult mai mare variație în ceea ce privește a) metalele în sine, b) resursele existente și c) metodele care trebuie folosite pentru separarea și extragerea anumitor metale din fluxurile de deșuri. Metalele cele mai importante și mai frecvente sunt aluminiul, zincul, plumbul și cuprul, dar în fluxurile de deșuri se găsesc și metale precum cositorul sau metalele prețioase, care pot fi extrase prin metode adecvate.

3.2.2.1 Sistemele de colectare sunt fie aceleași, fie similare celor utilizate pentru deșeurile feroase. Pentru a obține resturi de metal recuperat de bună calitate din produsele scoase din uz (VSU sau DEEE), se folosesc tehnologii sofisticate. Pe de altă parte, metalele neferoase de bază „extrase” din fluxurile de deșuri au o rată de recuperare și de utilizare de asemenea foarte ridicată.

3.2.2.2 Un rol important în recuperarea metalelor neferoase prin tehnologii speciale îl joacă și cenușa și zgura. În reziduurile miniere din zonele miniere ale UE se pot găsi resurse mari, încă neexploatate, de metale neferoase. Deși aceste reziduuri miniere⁽³⁾ sunt excluse din legislația generală a UE privind deșeurile, ar trebui să se acorde atenție și acestor materii prime dacă acest lucru se dovedește fezabil din punct de vedere economic.

3.2.3 **Hârtia reciclată** Industria hârtiei reprezintă un sector bazat de la bun început pe resurse regenerabile și pe reciclare, având în vedere că prima materie primă folosită la fabricarea hârtiei a constat din materialele textile uzate. Până în prezent, reciclarea hârtiei a fost destul de simplă, predominând utilizarea acesteia ca materie primă. Există două surse principale tipice (la fel ca în cazul metalelor feroase) – hârtia recuperată industrial (printre altele, din industria ambalajelor și din cea tipografică) și deșeurile post-consum (colectate la nivel local). Sunt preferate tipurile de hârtie sortate, la nivel local impunându-se deci separarea deșeurilor de hârtie uzată și efectuarea de operații elementare de sortare.

3.2.3.1 Fluxurile de deșeuri au fost afectate grav de recesiunea din ultima perioadă: utilizarea de hârtie recuperată a scăzut cu 7,6 %, ajungând la 44,9 milioane de tone în 2009. Rata colectării a scăzut și ea pentru prima oară, cu 3,6 %, ajungând la 56,6 milioane de tone, în timp ce consumul de hârtie s-a redus în aceeași perioadă cu 10,1 %. Exporturile de hârtie recuperată către țări din afara UE, Norvegia și Elveția au continuat să crească, ajungând la 12,8 milioane de tone, din care 96,3 % sunt trimise către piețele asiatice. În Asia, majoritatea materialului s-a îndreptat către China (71,4 % din exporturile europene). Ca urmare a evoluțiilor înregistrate în acest an excepțional, rata de reciclare a sărit la un procentaj record de 72,2 % în 2009, în comparație cu 66,7 % în anul anterior. În momentul în care economia se va redresa, s-ar putea să apară o pendulare temporară în direcția opusă, având în vedere că reciclarea nu va putea ține pasul imediat cu creșterea reinnoită a consumului de hârtie. Din pricina evoluțiilor recente din structura industriei, hârtia recuperată reprezintă 44,2 % din fibrele utilizate pentru producerea hârtiei în țările CEPI, iar materialul lemnos, 40,4 % din acestea.

3.2.4 **Sticla** Sticla poate fi reciclată 100 %, în mod repetat, fără nicio pierdere a calității, pentru a se produce un alt recipient de sticlă. Sticla colectată este folosită pentru producerea de sticlă nouă de aceeași calitate. Acest fapt face ca sticla să reprezinte un adevărat material reciclabil într-o manieră circulară (*cradle to cradle*). Până la 90 % din deșeurile de sticlă pot fi folosite pentru fabricarea de noi recipiente din sticlă, singura limită reală pentru folosirea deșeurilor de sticlă fiind în momentul de față cantitatea de sticlă recuperată și disponibilitatea deșeurilor de sticlă în Europa.

3.2.4.1 Sistemul de recuperare a sticlei este destul de simplu – majoritatea sticlei recuperate provine din deșeurile de ambalaje (recipiente folosite), iar o mică parte este recuperată din deșeurile de construcții (sticlă plană). Rata medie de colectare pentru reciclarea ambalajelor de sticlă atinge 65 % pentru țările UE27; în 2008 se colectau, în întreaga Europă (inclusiv Norvegia, Elveția și Turcia), aproape 11,5 milioane de tone de ambalaje de sticlă.

3.2.4.2 Provocarea, în cazul reciclării sticlei, este să se obțină spre reciclare cele 7 milioane de tone de sticlă care au intrat pe piață în 2008, dar nu au fost reciclate. Este extrem de important să se îmbunătățească rata de reciclare și să fie sprijinite în Uniunea Europeană sisteme de reciclare corespunzătoare.

3.2.4.3 Sistemele de colectare și recuperare a sticlei plane și a sticlei provenind de la vehicule scoase din uz (VSU) nu au fost încă suficient dezvoltate; ca atare, această resursă valoroasă încă reprezintă în mai mare măsură o povară asupra mediului.

3.2.5 **Deșeurile de plastic** reprezintă aproximativ 25 % din toate deșeurile solide acumulate în gropile de gunoi. Din pricina rezistenței la degradare a maselor plastice, procesul de descompunere al acestora durează o perioadă foarte lungă după aruncarea lor în gropi de gunoi. Arderea maselor plastice pentru recuperarea de energie din acest proces trebuie să aibă loc în mod controlat, în condiții speciale, din pricina nivelurilor ridicate de emisii toxice.

3.2.5.1 Sectoarele principale în care se consumă mase plastice și care reprezintă și principala sursă a deșeurilor de plastic sunt: ambalajele (38,1 %), bunurile casnice și menajere (22,3 %) și construcțiile (17,6 %). Ambalajele generate de sectorul de distribuție și vânzare cu amănuntul reprezintă peste 80 % din deșeurile de plastic (potențial) colectabile. Colectarea și prelucrarea deșeurilor de plastic din deșeurile menajere amestecate pare a fi una dintre operațiile cel mai dificil de gestionat. Majoritatea maselor plastice folosite în construcții sunt destinate uzului pe termen lung.

3.2.5.2 O parte din deșeurile de plastic nu pot fi reciclate, ca de exemplu ambalajele alimentare sau plasticul amestecat cu alte materiale, deoarece curățarea plasticului contaminat ar fi mai costisitoare decât valoarea produselor, din cauza consumului ridicat de energie. În schimb, aceste materiale pot fi folosite pentru recuperarea de energie.

3.2.5.3 UE 27 este un exportator net de deșeuri, talaș și resturi de mase plastice. Din 1999, diferența dintre importuri și exporturi a crescut constant. După o creștere moderată între 1999 și 2002, exporturile au făcut un salt între 2002 și 2006, atingând 2,1 milioane de tone. Din 1999 până în 2006, importurile au crescut de la 55 000 de tone la 265 000 de tone.

3.2.5.4 În ceea ce privește fibra discontinuă de poliester, sticlele PET reciclate reprezintă 70 % din materia primă reciclată în UE. De aceea, disponibilitatea sticlelor de poliester este esențială. Cu toate acestea, producătorii din Europa se confruntă în prezent cu probleme grave din cauza tendinței în creștere a comercianților de a exporta PET-ul, fie sub formă de fulgi (sticle tăiate mărunț), fie sub formă de baloturi de sticle, în Extremul Orient și în special în China. În prezent, această țară elimină restricțiile la importul de deșeuri PET pentru a facilita exportarea și mai intensă de către UE a acestei importante MPS.

⁽³⁾ Reziduurile miniere fac obiectul Directivei 2006/21/CE.

4. Cadrul legal pentru reciclare

4.1 Reglementarea directă în UE

4.1.1 Reciclarea ar trebui sprijinită prin îmbunătățirea infrastructurii de colectare, crearea de securitate juridică și a unor condiții de concurență echitabile, prin eliminarea sarcinilor administrative inutile. Această cerință esențială necesită un bun echilibru și coerență în toată gama de regulamente, directive și decizii. Deși Directiva-cadru privind deșeurile (2008/98/CE) a demarat în direcția dorită, aceasta trebuie considerată numai o fază inițială, căreia trebuie să i se adauge verificări periodice ale situației reale și ajustări ulterioare.

4.1.2 Alte documente legislative principale sunt, printre altele, Directiva 94/62/CE privind ambalajele și deșeurile de ambalaje în forma actuală, Directiva 2000/53/CE privind vehiculele scoase din uz (VSU), Regulamentul (CE) 1013/2006 privind transferurile de deșeurii și Directiva 2002/96/CE privind deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE). Directivele menționate stabilesc obiective arbitrare în materie de reciclare, care distorsionează piața liberă a materiilor prime secundare. Având în vedere modificările și amendamentele care apar practic constant, este necesar să fie luate permanent în considerare efectele generate de acest cadru.

4.2 **Reglementarea indirectă:** Procesele de recuperare și reciclare nu sunt reglementate numai prin gama largă de acte normative privind deșeurile, ci se supun și unor restricții și controale suplimentare datorate reglementării legislative a unor sectoare industriale specifice sau a industriei în întregul ei. În acest domeniu, cele mai importante sunt efectele Regulamentului REACH (CE 1907/2006) și ale politicii UE privind schimbările climatice.

4.2.1 În cazul REACH, deșeurile nu sunt subordonate acestui regulament, dar substanța sau amestecul recuperat poate intra în sfera REACH de îndată ce depășește granița dincolo de care nu mai este considerat(ă) deșeu. Comisia a analizat această problemă, grupurile de lucru tehnice relevante încercând să rezolve blocajul prin sugestii mai mult sau mai puțin satisfăcătoare. Cu toate acestea, există în continuare incertitudini, fiind însă disponibile, pe lângă informațiile Agenției Europene pentru Produse Chimice (ECHA), studii foarte utile (la CCC-IPTS a Comisiei în Sevilla), care ar putea contribui la rezolvarea problemelor. Chiar și așa, riscul înregistrării nu este complet evitat, nici în cazurile în care înregistrarea nu poate aduce niciun beneficiu.

4.2.2 Politica UE privind schimbările climatice ar trebui să faciliteze o gamă de măsuri de stimulare care să ducă la o tranziție consecventă și durabilă a societății globale de la sursele de energie primare fosile către surse alternative de energie. PESG constă din elemente individuale considerate ca fiind integrate, deși, din păcate, integrarea reprezintă mai mult o declarație de intenție decât o stare de fapt. Unele din componente afectează serios procesele de recuperare și reciclare: EU-ETS actualizat pentru perioada post-Kyoto le pune piedici operatorilor de întreprinderi de producție, prin abordarea sa

administrativă cu privire la stabilirea de cote pentru perioada 2013-2020. În plus, introducerea treptată a unui sistem de licitații va seca sursele financiare ale operatorilor, care vor avea și mai puțini bani pentru procesele viitoare de reducere a emisiilor de dioxid de carbon. Pe de altă parte, EU-ETS nu reflectă economiile de energie și de emisii rezultate din utilizarea materiilor prime recuperabile în alte sectoare industriale și de construcții.

4.2.3 Directiva privind energia din surse regenerabile aduce cu sine alte probleme. Din cauza tendinței accentuate de recurgere la sursele de energie regenerabile și susținerii masive și dezechilibrate a acestora, există un risc serios de transfer al unor mari cantități de MPS recuperate (toate tipurile de biomasă, hârtia recuperată) de la utilizarea ca material reciclat către generarea de energie și căldură. Toate aceste riscuri trebuie analizate în mod corespunzător și minimizezate adecvat, dacă se dorește ca accesibilitatea MPS să fie menținută și chiar îmbunătățită, acolo unde este posibil. Definiția „biomasei” trebuie respectată și, dacă este nevoie, consolidată pentru a se evita utilizarea greșită a acesteia pentru generarea de energie din surse regenerabile. În unele cazuri, din pricina subvențiilor care cauzează distorsiuni ale pieței, până și materiile prime brute (lemn) sunt pur și simplu arse!

4.2.4 Regulamentele UE privind deșeurile au stabilit obligații legale pentru toate părțile implicate în ciclul de prelucrare a deșeurilor, iar această răspundere ar trebui verificată strict și impusă de autoritățile respective. Educația și formarea acestora reprezintă condițiile prealabile esențiale pentru combaterea oricăror practici ilegale ale actorilor lipsiți de scrupule de pe piață, mai ales în comerțul internațional.

5. Lanțurile de valorificare și părțile implicate în fluxurile principale de MPS

După identificarea acestora în capitolul 3, este clar că există diferențe mari între fluxurile de MPS. Unele dintre acestea sunt aproape autosusținute, pe baza naturală a unor sisteme de colectare, pretratare și tratare (inclusiv sortare) a deșeurilor înainte ca materialul recuperat să fie predat unei mari întreprinderi de producție, sisteme care funcționează în mod tradițional. Se pot menționa câteva caracteristici pentru a identifica riscurile în ceea ce privește procesele de recuperare și de reciclare și a le evita.

5.1 Valoarea comercială a MPS este unul din factorii-cheie care afectează accesibilitatea finală a materialului. Colectarea și pretratarea fluxului de deșeurii sunt etape relativ ieftine în cazul fluxurilor de deșeurii concentrate (fier, sticlă și hârtie), iar MPS rezultate rămân destul de accesibile, la un preț rezonabil. În întregul ciclului închis se aplică condiții de piață. Pe de altă parte, există un segment în continuă creștere al reciclării care nu funcționează la prețul pieței pentru materiale, ci pentru a se conforma politicilor UE privind deșeurile. Majoritatea deșeurilor provenite din ambalaje, a deșeurilor electronice, electrice sau biodegradabile sunt prelucrate pentru a se atinge obiectivele diverselor directive.

5.1.1 Producția de MPS din aceste fluxuri de deșuri nu este durabilă economic pe piața globală. Colectarea, sortarea și prelucrarea acestor deșuri au loc fie în aplicarea unor reglementări ample privind răspunderea producătorului, fie în virtutea unei finanțări publice directe. În ambele cazuri, cetățeanul european plătește conversia, fie în calitate de contribuabil, fie în calitate de consumator.

5.1.2 Europa generează un rezervor de MPS, care este ușor accesibil oricărui actor de pe glob în orice moment, în condițiile în care cererea globală de material se află în creștere. Volume imense de deșuri colectate și neprelucrate sunt exportate, în principal către Asia. Dat fiind că piața globală este fluctuantă, nivelul prețurilor fluctuează de asemenea semnificativ. Atunci când piața globală propune prețuri scăzute, MPS recuperate se adună, deoarece trebuie atinse obiectivele privind reciclarea. Această situație creează grave distorsiuni ale pieței în interiorul UE.

5.1.3 Întreprinderile de reciclare din UE trebuie să facă investiții mult mai mari decât concurenții lor din Asia la construirea capacităților respective, deoarece trebuie să mențină standarde tehnologice superioare și o capacitate de prelucrare suplimentară. Ulterior, în momentele de creștere a pieței materiilor prime, aceste capacități de procesare care au costat scump nu sunt utilizate, întrucât deșeurile colectate părăsesc Europa în stare neprocesată. Este deci extrem de necesară echilibrarea forțelor economice care ghidează fluxurile de materii prime la nivel global și a cadrului de reglementare a deșeurilor, pentru a evita perturbarea pieței și pentru a facilita accesul industriei din UE la MPS.

5.1.4 Impunerea de restricții asupra comerțului ilegal sau semilegal cu MPS ar putea să se bazeze pe cerința strictă de prezentare a unor certificate de calitate recunoscute internațional, cum sunt certificatele bazate pe standardele ISO, de către partenerii din afara UE care primesc MPS. De asemenea, statele membre ar trebui să aplice toate măsurile legale atunci când verifică originea legală a deșeurilor colectate, în toate cazurile când aceasta ar putea fi problematică.

5.1.5 Dat fiind că politica în ceea ce privește materiile prime reprezintă o chestiune de siguranță strategică în multe părți ale

lumii, sprijinul UE pe parcursul întregului lanț de creare a valorii economice, în special în ceea ce privește MPS de calitate ridicată („calitate superioară”) ar putea rezolva multe probleme privind accesul la MPS. Desigur, este necesar să se revizuiască specificațiile europene ale materiilor prime secundare pentru a putea defini o „calitate superioară” pentru MPS.

5.2 Impactul unei reciclări raționale asupra mediului trebuie să aducă beneficii tuturor sectoarelor importante care folosesc volume mari/o proporție substanțială de MPS. Această afirmație generală este valabilă și în cazul utilizării de tehnologii sofisticate pentru procesarea fluxurilor de deșuri dificile. În general, consumul total de energie este redus, uneori până la o proporție ne semnificativă din consumul standard de energie pe care îl presupune prelucrarea de materii prime extrase prin procedee miniere sau prin recoltare. Acest fapt aduce cu sine și emisii mai scăzute de dioxid de carbon, în general emisii mai scăzute de gaze etc. Din cauza impurităților din fluxurile de deșuri, apar alte deșuri care trebuie prelucrate și, în unele cazuri, trebuie folosite și instalații eficiente de tratare a apei. Astfel de fluxuri dificile sunt caracterizate și de costuri mai ridicate în materie de pretratare și tratare, ceea ce face întregul proces mai costisitor.

5.3 Concurența pentru utilizarea MPS în afara industriei specifice prezintă riscuri grave pentru aceasta (a se vedea 4.2.3). Concurența este denaturată grav de finanțări destinate unor scopuri cu totul diferite, fapt care ar putea cauza distorsiuni extrem de grave ale piețelor de materii prime. Industria hârtiei nu poate concura pentru lemn (ca materie primă principală) și pentru hârtie recuperată (a doua materie primă ca proporție) cu întreprinderile care generează energie și căldură din materiale din surse regenerabile și care beneficiază de subvenții pentru materialele din surse regenerabile. Trebuie să se ia măsuri de protecție adecvate pentru a asigura accesul la materiile prime de bază. Dacă astfel de măsuri nu dau rezultate, una din ramurile industriale principale ale UE va fi în pericol. Sprijinul pentru producerea de MPS „de calitate superioară” va spori cererea de mână de lucru, ceea ce va avea un impact social pozitiv în perioadele de criză ale consumului de MPS.

Bruxelles, 16 februarie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON